

דעות אחרונות

2.10.2011

בני דון-יחיא • צדק משפחתי

להעביר דף

מחו לעולם פרחים באביב"? ואיך פותחים דף חדש כאשר אחד הדברים החסרים ביותר בשיח שבין המינים הוא אינ־טליגנציה רגשית, המאפשרת לומר בפשטות: טעיתי ואני מתנצל?

תכופות אני תמה נוכח נשים וגברים זריזי לשון להפ־ליא, שברגעי עימות עם בני זוגם לשונם נדבקת להכם. תופ־עה זו מעלה בזיכרוני את אחד הסיפורים המרגשים הקשורים לימים הנוראים. כפרי שלא ידע קרוא וכתוב מגיע לבית־הכנסת בראש השנה. כל המתפללים מחזיקים מחזורים ומ־תפללים. הכפרי, ידיו ריקות, אינו יודע אלא למלמל את האל־ף־בית. בסיום כ"ב האותיות הוא נושא עיניו אל־על ומ־בקש: ריבוננו של עולם, קח את האותיות שלי – ואתה תחבר אותן לתפילה. לשמע הבקשה פונה הרב אל הציבור, שחלקו מגחך, ואומר כי דווקא מילים ילדותיות אלה הן המתקבלות ביתר רצון בשערי שמיים. כי זוהי תפילה אמיתית הנישאת מן הלב ולא מדוקלמת מהספר.

תקשור תמים – כתמימותו של אותו כפרי – שבו הרצון והכוונה הם העיקר, הוא האל־ף־בית לפתיחת דף חדש במ־ציאות הסטטיסטית, שממנה חוששת אותה לקוחה מתחילת הרשימה: כל זוג שלישי מתגרש (ובתוך שני־השלישים הנור־תרים רבים חיים ביחד כמו גרושים).

תקופת "הסליחות" של סיום השנה ופתיחתה של שנה חדשה היא הזדמנות לבדיקה יסודית, כנה ולעתים כואבת, של מצב הזוגיות. לשם כך מומלץ לאחסן את תאי השכל ול־תת זכות קדימה לחדרי הלב. ■

"היכן תאכלי בראש השנה את התפוח בדבש?" שאלתי לפני ימים אחדים לקוחה הנמצאת במשבר זוגי. "איפה שכל השנה אני אוכלת מרור", השיבה בחיוך. הצעתי לה לשמור קצת דבש מהחג כדי להמתיק את המרור השנתי, אך הפעם, במקום הברקה נוספת, היא הגיבה בקילוח של דמעות. "אע־שה הכל כדי לשפר את היחסים עם בעלי בשנה הבאה", איח־לה לעצמה.

"מה הסיכוי?" התעניינתי. "לא גדול", ענתה, "כי לבע־לי יש עיניים בעורף: הוא כל הזמן עסוק בהנהלת חשבונות על מה שהיה. הלוואי שהיה יודע לדפדף קדימה". שלא מד־עת, היא ביטאה את אחד הרעיונות היפים ביותר הטמונים בראש השנה: הפיכת הדף האחרון בלוח השנה המסתיים ופ־תיחת דף חדש.

מטאפורת הספר, המאפיינת את ימי הדין וחשבון הבאים עלינו, היא מהחכמות בתרבות שלנו. בראש השנה אנחנו הופכים את הדף האחרון של השנה היוצאת. העיניים נשואות קדימה, בתקווה שתחל שנה וברכותיה אחרי שכלתה שנה וקללותיה. אבל המסורת שלנו מציבה תנאי לכך: בימי תש־רי צריך לבקש, מתוך חרטה אמיתית, סליחה ממי שנפגע מאיתנו – במזיד או בשוגג – ולדאוג כי הצד הנפגע קיבל את הסליחה. כך בין אדם לחברו, וכך בזוגיות. ומנקודה זו ני־תן, אולי, לפתוח דף חדש, עם פחות מרור.

איך עושים את זה בתא זוגי, שבו כל אחד מבקש ממשנהו צדק משפחתי והוא בטוח שהאמת כולה בכיסו (וכידוע, "מן המקום שבו אנו צודקים", כפי שפסק יהודה עמיחי, "לא יצ־